

Tieteellisten seurain
valtuuskunta

Ehdotus avointen kotimaisten tiedelehtien rahoitukseksi

21.8.2023

Tieteellisten seurain valtuuskunnan perustama työryhmä
on konsultoinut Suomen tiedekustantajien liittoa

Työryhmä

Ehdotuksen on laatinut Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) nimeämä työryhmä.

RYHMÄN JÄSENET: TSV:n hallituksesta varapuheenjohtaja **Emilia Palonen** (vanhempi yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto, RYHMÄN PUHEENJOHTAJA), **Outi Fingerroos** (professori, Jyväskylän yliopisto), **Anna Mauranen** (professori, Helsingin yliopisto) ja **Reetta Muhonen** (tutkija, Tampereen yliopisto) sekä toiminnanjohtaja **Lea Ryynänen-Karjalainen** (TSV), julkaisupäällikkö **Sami Syrjämäki** (TSV), asiantuntija **Ilmari Jauhiainen** (TSV, RYHMÄN SIHTEERI) ja asiantuntija **Hanna Lahdenperä** (TSV).

TYÖRYHMÄ ON KONSULTOINUT Suomen tiedekustantajien liitosta puheenjohtaja **Mikael Laaksoa** (apulaisprofessori, Svenska Handelshögskolan), pääsihteerin **Pauliina Raentoa** (dosentti, Tampereen yliopisto) ja hallituksen jäsenen **Anu Lahtista** (historian professori, Helsingin yliopisto).

Tiedejulkaiseminen Suomessa

- Noin **2000–2300 vertaisarvioitua artikkelia** vuodessa
- Noin **250 lehdessä** (Julkaisufoorumi-luokituksen taso vähintään 1)
- Noin **53 % lehdistä julkaisee avoimesti** (<https://doi.org/10.23978/inf.98656>)
- **Artikkeleita lukevat** esimerkiksi opiskelijat ja tutkijat sekä kansalaiset

Mitä merkitystä on kotimaisilla tiedejulkaisuilla?

- Puhuttelevat juuri suomalaista yhteiskuntaa.
- Kattavat kotimaisia teemoja.
- Tarjoavat uusia käsitteitä kotikieliseen keskusteluun ja suojelevat kielen elinvoimaisuutta.
- Ovat myös arvostettuja kansainvälisiä julkaisuja.
- Suojelevat pseudotieteeltä ja vihamielisiltä vaikutusyrityksiltä.
- Tuovat kansainvälistä keskustelua yhteiskunnalliseen toimintaan, kuten päätöksentekoon ja opetukseen.

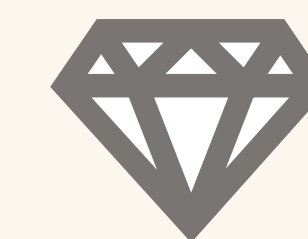
Avoimen julkaisemisen kolme mallia

● **Vihreä avoin julkaiseminen**

- Artikkelijulkaisusta rinnakkaistallennetaan versio avoimeen julkaisuarkistoon.
- Artikkelit julkaistaan irrallaan kontekstistaan usein epäselvällä lisenssillä.

● **Kultainen avoin julkaiseminen**

- Kirjoittaja tai taustaorganisaatio maksaa julkaisijalle, jotta artikkeli avoimesti luettavissa tiedelehdestä.

Timanttinen avoin julkaiseminen

- Voittoa tavoittelematon avoin julkaiseminen, jossa artikkelit avoimesti luettavissa tiedelehdestä.
- Ei makseta lukemisesta eikä julkaisemisesta – kustannukset pitää silti kattaa.

Miten pian yleisö saa avoimet artikkelit luettavaksi?

Välitön ja viiveellinen avoimuus

- Välittömässä avoimuudessa heti
- Viiveellisessä avoimuudessa tilaajat saavat tekstin ensin ja vuoden tai pidemmän ajan mittaisen embargo-ajan jälkeen se avataan muille

Verkossa julkaistaan jatkuvasti paljon kaikenlaista

→ Tiedejulkaisut pitää myös löytää, kun ne eivät saavu lukijoiden postilaatikkoon

Miksi tarvitaan välitöntä avoimuutta?

- Julkisesti rahoitetun tutkimuksen tulosten tulee olla **mahdollisimman pian kaikkien hyödynnettävissä**
- Julkaisujen välitön avoimuus **levittää tutkittua tietoa nopeammin**
  - Tutkimusyhteisö pääsee arvioimaan julkaisua nopeammin
  - Tutkimuksen laatu paranee

Mitä kustannuksia avoin julkaiseminen aiheuttaa?

- Artikkelit täytyy toimittaa kieleltään laadukkaiksi
- Tekstin oheen tarvitaan usein graafista ja audiovisuaalista sisältöä tai dataa ja linkkejä
- Julkaisualustan ylläpito, taitto sekä saatavuuden ja saavutettavuuden varmistaminen aiheuttavat myös kustannuksia

Mitä julkaisujen avaaminen on merkinnyt kotimaisten lehtien taloudelle?

- Tilausmaksut vähentyneet tai loppuneet
- Aiheutunut uudenlaisia kuluja
- Valtionavustusten määrää ei ole korotettu vuoden 2012 jälkeen
  - Yhä suurempi osa toiminnasta joudutaan kattamaan vapaaehtoistyöllä
  - Toiminnan jatkuvuus ja julkaisujen laatu vaarantuu

Kuinka avoimet tiedejulkaisut rahoitetaan?

Avoimuuden maksaa aina joku, esimerkiksi:

- Kirjoittaja
- Taustaorganisaatio
- Tutkimusrahoittaja
- Valtio
- Tieteellinen seura pro bono

Jos useampi rahoittava organisaatio, kustannukset voi jakaa eri tavoin, esimerkiksi:

- Julkaistujen artikkelien mukaan
- Organisaatioiden koon mukaan

Miten paljon avoin julkaiseminen maksaa ulkomailla?

- Yleisesti käytetään **artikkelimaksuja** (esim. 700–10 000 euroa julkaisusta riippuen)
- Suomalaiset tutkimusorganisaatiot maksoivat **21,5 miljoonaa euroa** transformatiivisista sopimuksista vuonna 2021 (Kansalliskirjaston kustannusseuranta).

Ehdotettu ratkaisu kotimaisten tiedelehtien avoimuuden rahoittamiseksi

Rahoitusratkaisu tarkemmin

Artikkeliperustainen rahoitus

- Tutkimusorganisaatioiden jakama rahoitus määritellään jälkikäteen, julkaistujen artikkelien kirjoittajien taustaorganisaatioiden perusteella
- Jakamiseen hyödynnetään TSV:n valtionavustusprosessia → minimoidaan kuluja
- Rahoitusta voivat saada myös lehdet, jotka eivät saa valtionapua

Kysymyksiä

Miksi artikkeliperustainen rahoitus?

- Jakaa kulut oikeudenmukaisimmin tutkimusorganisaatioiden kesken
- APC-maksuista poiketen kulut eivät kohdistu artikkelin kirjoittajalle, eivätkä ole ehto artikkelin julkaisemiselle

Miksi valtionapu ei riitä?

- Valtionapu kattaa vain osan kustannuksista, eikä sitä ole suunniteltu avoimille lehdille.

Mihin lehdet käyttäisivät rahaa?

Yksittäiselle artikkelille ehdotettu hinta 700 €

- Yksittäiselle lehdelle lisätuloja noin 7000 €
- Maksukatto yksittäiselle lehdelle 12 000 €

Rahoituksella voi kattaa esimerkiksi osan seuraavista kuluista:

- Toimitussihteerin työ
- Taittotyö, oikoluku
- Käännöstyö ja kielentarkastus
- Päätoimittajan työ
- Sähköisen tiedejulkaisemisen laatustandardien ylläpitäminen
- Verkkosivujen sisällön kehitys
- Julkaisujen markkinointi
- Rahoitusmallin ulkopuolisten käsikirjoitusten käsittely ilman kirjoittajamaksujen perimistä
- Hylättyjen käsikirjoitusten muodostama näkymätön työ

Mitä rahoitus maksaisi korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille?

- 2019–2021 tutkimusorganisaatiot julkaisivat vuosittain 2057–2235 A1-tason artikkeleita kotimaisissa kanavissa
→ noin 1,1–1,3 miljoonaa euroa vuodessa

Vuositason kustannus:

- isolle tutkimusorganisaatioille (noin 300–400 artikkeleita vuodessa) 210 000–280 000 €,
- keskikokoiselle (n. 150 artikkeleita vuodessa) 105 000 € ja
- pienelle (alle 50 artikkeleita vuodessa) alle 35 000 €.

Usein kysytyt kysymykset 1/2

- 1. Entä jos kirjoittajalla ei ole affiliaatiota?** Silloin tekstistä ei makseta mallin mukaan, vaan teksti julkaistaan, kuten nykyäänkin. Kiinnostavat ja laadukkaat artikkelit julkaistaan aina. Vaihtuvissa tilanteissa lehti ratkaisee affiliaation.
- 2. Käykö tutkimusartikkeleille inflaatio?** Vertaisarvioinnin tekee tiedeyhteisö. Mahdollisesti ratkaisu motivoi julkaisemaan entistä enemmän laadukkaita artikkeleita.
- 3. Pitäisikö maksaa JUFO-luokitusten mukaan eri summia eri lehdille?** Ratkaisussa on päädytty samaan summaan kaikille lehdille, kunhan ne ovat vähintään JUFO 1-tasolla.

Usein kysytyt kysymykset 2/2

4. Voiko lehdellä olla edelleen tilaajia?

Vaikka lehti olisi välittömästi avoimesti verkossa, sitä voi edelleen myydä tai tilata paperimuodossa.

5. Eikö lehdillä ole muitakin rooleja kuin artikkelituotanto?

Tässä pyritään artikkelimäärien perusteella rahoittamaan koko lehteä, koska lehtien sisällöt ovat osa tiedekentän keskeistä toimintaa, joka palvelee myös laajoja yleisöjä.